

ÇOCUĞUMUZUN KÖŞESİ

BİREYSEL FARKLILIKLAR

Değerli velilerimiz;

Doğduğumuz andan yaşamımızın sonlandığı ana kadar farklı gelişim dönemlerinden geçiyor ve her bir gelişim döneminde farklı özellikler kazanıyoruz. Bu dönemlerin her biri farklı rol ve sorumluluklar üstlenmemizi gerektiriyor. İnsan olmanın kaçınılmaz doğası gereği bu yolculukta diğer insanlarla etkileşim kurmak yaşamımızı en sağlıklı şekilde sürdürmek için oldukça önemli. Toplumsal hayatta birçok özelliğimizin benzerlik gösterdiği insanlar olsa da hepimiz fiziksel özelliklerimiz, kişilik özelliklerimiz, doğup büyüdüğümüz çevre, örf ve adetlerimiz bakımından farklı ve biricikiz. Bu farklılıkları nasıl algıladığımız, bizden farklı fiziksel özellikleri, farklı kültürleri olan, normal gelişim göstermeyen bireylere karşı davranışlarımız toplum yaşamının huzurunu oldukça etkileyen bir faktör olarak karşımıza çıkıyor.

Sizlerle bireysel görüşmelerimizde, veli seminerlerimizde ve yazılarımızda sürekli dile getirdiğimiz konu, özellikle küçük yaşlarda çocukların en önemli rol modelinin anne ve babaları olmasıdır. Daha sonra bağımsız bir kişilik oluştursa da her insan çocuklukta anne-babasının ya da kendisine bakım veren diğer kişilerin düşüncelerinden ve davranışlarından önemli ölçüde etkilenir. Bu bakımdan çocukların anne ve babasının farklılıklar karşısındaki tepkilerini de model aldığı söylemek mümkündür. Dolayısıyla farklı düşüncelere, kültürlere ve çeşitli alanlarda engeli ve yetersizliği olan insanlara yönelik düşünce ve davranışlarınızı değerlendirmeniz, önyargılarınızın farkına varmanız oldukça önemlidir.

Bireysel farklılıklar fiziksel, kişisel, kültürel alanlarda görülebilir. Fiziksel farklılıkları kişilerin saç rengi, ten rengi, fiziksel engele sahip olup olmama durumu, boy, kilo, giyim tarzı vb. olarak sınıflandırabiliriz. Diğer insanlardan kişisel olarak farklılıklarımız da içedönük ya da dışadönük olma, alışkanlıklar, dikkat becerileri, öğrenme hızı ve yöntemi gibi konularda ortaya çıkabilir. Kültürel farklılıklar ise kişinin doğup büyüdüğü çevrenin adetleri, gelenekleri, yaşam tarzı vb. gibi faktörlerle ilişkilendirilebilir.

BU SAYIDA

Bireysel Farklılıklara Saygı

Bireysel Farklılıklar Nelerdir?

Neler Yapabiliriz?

Çocuklar kendine özgü yeterlikleri olan ancak daha öğrenmesi gereken pek çok şey olan varlıklardır. Duygu kontrolü, çatışma çözme becerileri ve iletişim kurma biçimleri de çocukların ilk olarak ailede sonra da okulda öğrenmeleri gereken en önemli becerilerdir. Bu konulardaki eksiklikler çocukların farklılıklara dönük olumsuz tepkiler vermelerine yol açabilir. Özellikle okul öncesi ve ilkokul döneminde çocuklar çatışmaları çözemedikleri durumlarda karşılarındaki kişinin farklılıklarına yönelik istenmeyen davranışlarda bulunabilirler. Örneğin yaşlılarına göre kilolu olan, boyu normalden çok kısa ya da uzun olan, engeli olan arkadaşlarına karşı bu durumu oldukça kırıncı bir şekilde dile getirebilirler. Bu gibi durumlarda yapılması gereken bu söz ve davranışların onaylanmadığının açıkça belirtilmesidir. Bunun ardından farklılıklar üzerine konuşmak, kendisinin diğerlerinden farklı yönlerini anlamasına yardımcı olmak uzun dönemde farklılıklara saygı bilincini kazandırmak açısından önemlidir.

Çocuklarımızın farklılıklara saygı duyan, insanlara önyargısız ve sevgiyle yaklaşan bireyler olmasının temeli kendisine de saygı duyulduğunu fark etmesiyle atılır. Çocuğun sürekli olarak başkalarıyla kıyaslanması, gösterilecek sevginin derslerde başarılı olmak gibi şartlara bağlanması, onu diğer insanlardan ayıran özelliklerinin baskılanmaya çalışılması gibi durumlar gelişime olumsuz etki etmektedir. Örneğin yaşlılarına göre daha hareketli ya da daha dışadönük olan bir çocuğun sessiz ve sakin bir şekilde oturmasını beklemek çocuğun doğasına uygun olmamakla birlikte farklılığını olumsuz algılamasına neden olmaktadır. Benzer şekilde ders başarısı sınıfın gerisinde olan çocuğu diğer arkadaşlarıyla kıyaslamak ve utandırmak da çocuğu psikolojik olarak olumsuz etkilemekte ve kendisini yetersiz hissetmesine sebep olmaktadır. Her çocuğun farklı kişisel özellikleri, öğrenme hızı ve öğrenme yöntemi bulunmaktadır. Anne-babanın görevi ise çocuğu başkalarıyla kıyaslamadan kendi hızına uygun olarak ilerlemesini sağlayacak çevreyi yaratma ve karşılaştığı engelleri aşarken ona destek olmaktır.

Çocuğun farklılıklarını kabul edilmediğinde ihtiyaçları da yok sayılmış olur. Bu durumda çocuğa gelişimi için yeterli destek sağlamak oldukça zorlaşır. Örneğin okuma güçlüğü yaşayan çocuğunuzu neden yaşları kadar hızlı ve akıcı okuyamıyor diye zorladığınızda bu sorunun arkasına yatan problemi göremeyebilirsiniz. Öğrenme güçlüğü yaşayan çocuklar yaşlarından daha farklı olarak destek eğitime ihtiyaç duyarlar. Destek eğitim ve ailenin ilgisi ile çocuk kendi potansiyeline uygun olarak gelişme gösterir.

Dolayısıyla akranlarıyla aynı hızda öğrenmesini beklemek ve bunun için çocuğu zorlamak uygun değildir.

Çocuk farklılıklarına saygı duyulmadığında kendisini anlaşılmasız hissedebilir ve saldırgan tepkiler verebilir. Aynı zamanda kendisine güveni olmayacağı için yeni gireceği ortamlarda kaygılı hissedebilir ve kendisini ifade etmekten çekinebilir. Bu durumun en olumsuz etkilerinden birisi de ebeveyn-çocuk ilişkisinin bozulmasıdır. Çocuğu diğer çocuklarla kıyaslamadan onu yapabildikleri ve yapamadıklarıyla kabul etmek, yapabildiklerini fark edip takdir etmek, yapamadıkları konusunda ihtiyaç duyduğu desteği sağlamak ise benlik saygısını arttırmakta ve sevildiğini hissetmesini anlamasına yardımcı olmaktadır. Bu çocuklar diğer insanlar gibi başarılı ve başarısız olabilecekleri alanlar olduğunu fark ederek özgüvenli bireyler olabilirler. Bir alanda diğerlerinden geride olmanın onları değersiz kılmadığını fark ederler. Bu durumda hem kendilerine hem de diğer insanlara karşı saygılı bireyler olma olasılığı artar.

Anne-baba olarak neler yapabiliriz?

Öncelikle kendi önyargılarınızı ve kullandığınız dili gözden geçirmeniz oldukça önemlidir. Farklılıkları olan bireylere nasıl baktığınızı, onlarla ilgili neler düşündüğünüzü gözden geçirmek faydalı olacaktır.

Çocuğunuzun herhangi bir alanda yaşlarından farklı bir yönünü tespit ettiğinizde bu durumu anlamak için kendinize ve çocuğunuza zaman vermeniz önemlidir.

Çocuğunuzdan beklentileriniz konusunda gerçekçi olun. Onun kendine ait bir kişilik yapısı ve öğrenme süreci olduğunu unutmayın. İçe kapanık bir çocuğunuz varsa bir anda kendisini korkusuzca ifade etmesini beklemek gerçekçi olmayacaktır. Güvenli ortamlarda güvendiği kişilerle iletişim kurmasına yardımcı olmak ilk adım için yeterlidir.

Arkadaşlarıyla ilgili olumsuz sözcükler kullandığında gülerken ya da onaylayarak tepki vermeyin. Bu durumdan rahatsız olduğunuzu ve arkadaşının da rahatsız olduğunu açıklayın. Arkadaşındaki farklılığın onu neden rahatsız ettiği üzerine konuşun. Kendisinin de farklı yönlerini anlamasına yardımcı olun.

